

EXAMENREGLEMENT 2017-2018
KOLEGIO ALEJANDRO PAULA
HAVO

Whatever the mind of man can conceive and believe, it can achieve.
Napoleon Hill

Dit boek is van: _____

** Zie ook PTA

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	3
<u>DEEL I wettelijke regelingen</u>	5
<u>Hoofdstuk 1</u> algemene bepalingen	5
<u>Hoofdstuk 2</u> Examens	6
§ 1 Het eindexamen	6
§ 2 Het schoolexamen	8
§ 3 Het centraal examen	10
§ 4 Uitslag, herkansing en diploma	14
§ 5 Bewijs vrijstelling	16
<u>DEEL II Schoolregels over examens</u>	18
<u>Hoofdstuk 3</u> Vakken en profielen	18
§ 1 Vakken en profielen bovenbouw	18
§ 2 Samenstelling examencommissie	18
§ 3 Profielwerkstuk	18
§ 4 Loopbaan oriëntatie	18
§ 5 Schema profielen	20
<u>Hoofdstuk 4</u> Informatie over examens	20
§ 1 Slagingsregeling & overzicht vak per uur	21/22
§ 2 Doorstroming Havo naar VWO	23
§ 3 Schoolexamenperioden	23
§ 4 Schoolregels voor schoolexamens	24
§ 5 Commissie van beroep	26
§ 6 Herkansingsregeling	27
§ 7 Herkansing afgerond vak	27
§ 8 Centraal schriftelijk herexamen	28
§ 9 Vrijstellingen	28
§10 Niet naar behoren	29
§11 Bonusregeling	29
§12 Data centraal schriftelijk tijdvak 1	30
§13 Verklarende woordenlijst	31
<u>DEEL III Praktische informatie</u>	32
<u>Hoofdstuk 5</u> Praktische informatie	32
§ 1 Examenvorbereiding	33
§ 2 Instructies examen	33
§ 3 Toegestane middelen	36
§ 4 Examenmogelijkheden leerlingen met beperkingen	37

DEEL IV PTA (Programma Toetsing en Afronding)

Voorwoord

Beste examenkandidaat,

Binnenkort rond je je middelbare schoolperiode af. Er is veel informatie hierover die we met jullie willen delen.

Om de examens zo goed en zo rustig mogelijk te laten verlopen is er een examenreglement. Hierin kun je allerlei zaken terugvinden die belangrijk zijn voor het examen.

Neem dit examenreglement goed door. Mochten er nog vragen zijn, dan kun je altijd terecht bij je mentor of de conrector eindexamenklassen.

Maak zo spoedig mogelijk een studieschema waar je je ook aan houdt. Volgend jaar ben je student aan een hogeschool of een academie voor hoger beroepsonderwijs. Je moet dit jaar dan ook door je prestaties, je houding, je inzet en je aanpak van de studie bewijzen dat wij en je ouders je volgend jaar met een gerust hart aan die studie kunnen laten beginnen.

Het examen staat op een hoog niveau; er wordt een zwaar beroep gedaan op je kennis en vaardigheden op velerlei gebied. Maar de leraren die je opleiden, hebben de overtuiging dat je het aan kunt, zij hebben je namelijk tot de examenklas toegelaten. Als je hard werkt en trouw de lessen bijwoont, mag je voortdurend rekenen op de steun van je leraren en van de schoolleiding

Wij wensen jullie alvast heel veel succes en sterkte toe.

Drs. Roman Sillé, rector en voorzitter examencommissie.

Barbara Francisco MPE., conrector examenklassen, waarnemend voorzitter examencommissie.

Inleiding

Het examenreglement geeft aan welke regelingen gelden voor het eindexamen havo en vwo.

De onderwerpen die hierin besproken worden zijn het eindexamen, de soorten toetsen, de rechten en plichten van een kandidaat, slagingsregelingen en programma van toetsing en afsluiting (PTA).

Alle toetsen zijn opgenomen in PTA dus ook de toetsen waarvan het resultaat niet telt voor het schoolexamen, maar wel voor het rapport en de bevordering.

De planning van de schoolexamens en het uitreiken van de rapporten staan in Vademecum. Cijfers kunnen ook via de website door de leerlingen bekeken worden.

In 5 havo en 6 vwo zijn de examentoetsen geconcentreerd in drie toetsperiodes. Voor de examenkandidaten geldt dat in hun eindexamenjaar praktisch alle toetsen meetellen voor het schoolexamen.

Alle informatie in het PTA zijn geldig en kunnen niet zonder een verzoek aan en met instemming van de schoolleiding veranderd worden. Ook wordt de Inspectie van Onderwijs van eventuele wijzigingen op de hoogte gesteld

Het doel van dit document is om de leerlingen belangrijke informatie te geven om zodoende hun examenperiode met succes te kunnen doorlopen.

Hierin zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- Deel I. Algemene informatie van de school over de examens en alle geldende regels
- Deel II Algemene examen regelingen van onze school
- Deel III Praktische informatie over het (Centraal) examen
- Deel IV PTA

Dit examenreglement en het handboek examinering 2017-1018 zijn te lezen op onze website
Een exemplaar van het Landsbesluit en Publicatieblad liggen ter inzage bij de rector.

DEEL I

WETTELIJKE MAATREGELEN OMTRENT HET

EINDEXMAEN

HAVO EN VWO

HOOFDSTUK 1. Algemene bepalingen

Het examen is geregeld in het LANDSBESLUIT < HOUDENDE ALGEMENE REGELINGEN, van 2008 2n 2016.

→Artikel 1

In dit landsbesluit wordt verstaan onder:

Minister:	Minister van Onderwijs en Cultuur;
school:	een dagschool, avondschoon of dagavondschoon voor onderscheidenlijk voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (v.w.o.), hoger algemeen voortgezet onderwijs (h.a.v.o.) en voorbereidend secundair beroepsonderwijs (v.s.b.o.); de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie: de ingevolge artikel 2 van de Landsverordening voortgezet onderwijs met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie;
openbare school:	een door een eilandgebied in stand gehouden school;
bijzondere school:	een door een natuurlijke persoon of door een privaatrechtelijke rechtspersoon in stand gehouden school;
bevoegd gezag:	voor wat betreft: een openbare school: 1°. het bestuurscollege van het desbetreffende eilandgebied, of 2°. het openbaar orgaan, bedoeld in artikel 40a van de Landsverordening voortgezet onderwijs;
een bijzondere school:	het schoolbestuur;
directeur:	de rector of directeur van een school, als bedoeld in artikel 34, tweede lid, van de Landsverordening voortgezet onderwijs of diens waarnemer;
adjunct-directeur:	de conrector of adjunct-directeur van een school, als bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Landsverordening voortgezet onderwijs;
kandidaat:	een leerling als bedoeld in artikel 2, eerste lid;
examinator:	een leraar van wie de leerling onderwijs heeft ontvangen in het schooljaar waarin de leerling eindexamen aflegt en die het eindexamen in één of meer vakken afneemt, of diens door de directeur aangewezen plaatsvervanger;
gecommitteerde:	een gecommitteerde als bedoeld in artikel 32, derde lid, van de Landsverordening voortgezet onderwijs;
surveillant:	de directeur of een door hem aangewezen leraar die toezicht houdt tijdens het examen;
eindexamen:	het schoolexamen en het centraal examen in alle vakken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, van de desbetreffende scholen, tenzij het tegendeel blijkt;
deeleindexamen:	het schoolexamen en het centraal examen in één of meer vakken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, van de desbetreffende scholen;
certificaat:	een aan een kandidaat afgegeven bewijs, waarop één of meer vakken vermeld staan, waarvoor een eindcijfer van een 6 of meer is behaald;
bewijs van kennis:	een bewijs van een, bij een eindexamen, met goed gevolg afgelegd examen in een vak, waarin ten minste een zeven als eindcijfer is behaald, met dien verstande dat het cijfer

	van het schoolexamen en, indien van toepassing, van het centraal examen van dat vak ten minste 6,0 bedraagt;
bewijs van vrijstelling:	een bewijs, als bedoeld in artikel 48.
profielwerkstuk:	een werkstuk, waarin op geïntegreerde wijze kennis,inzicht en vaardigheden die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel, aan de orde komen.
sectorwerkstuk:	een werkstuk waarin een thema uit de sector waarin de leerling het onderwijs volgt, aan de orde komt. cultureel artistiek werkstuk: een werkstuk waarin een thema uit het sectorprogramma en een thema uit het vak culturele en artistieke vorming op geïntegreerde wijze aan de orde komen.
aanvullend examen:	een landsexamen in één vak voor een kandidaat die in hetzelfde schooljaar een eindexamen aflegt;
landsexamencommissie:	een landsexamencommissie, als bedoeld in artikel 57, eerste lid, van de Landsverordening voortgezet onderwijs;
examenstof:	de aan de kandidaat te stellen eisen;
Hoofd van het Examenbureau:	degenen die leiding geeft aan de uitvoerende dienst binnen het Ministerie van Onderwijs en Cultuur en belast is met de verantwoordelijkheid voor de constructie en normering van de centrale examens.

HOOFDSTUK 2. Examens

§ 1 Het eindexamen

Algemeen

Artikel 2

1. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van een school in de gelegenheid ter afsluiting van het desbetreffende onderwijs een eindexamen af te leggen.
2. Het bevoegd gezag van een avondschool of een dagavondschool stelt de leerlingen in de gelegenheid om eindexamen dan wel deeleindexamen af te leggen.
3. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen dan wel het deeleindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.
4. Het bevoegd gezag van een school, als bedoeld in het tweede lid, kan tot het deeleindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.
5. De leeftijd van de kandidaten moet op 1 april van het jaar waarin het deeleindexamen wordt afgenomen zijn:

- a. voor v.s.b.o.-kandidaten 17 jaar of ouder;
- b. voor h.a.v.o.-kandidaten 18 jaar of ouder;
- c. voor v.w.o.-kandidaten 19 jaar of ouder.

Artikel 3

1. Het eindexamen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen en, voor de vakken of programmaonderdelen genoemd in artikel 17, tevens uit een centraal examen.
2. Het schoolexamen v.w.o. en h.a.v.o. omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk heeft betrekking op ten minste twee vakken dan wel twee deelvakken dan wel een vak en een deelvak van het door de kandidaat gevolgde profiel, genoemd in artikel 19 of 19a van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. De in de tweede volzin genoemde vakken en deelvakken behoren tot het desbetreffende profieldeel, met dien verstande dat indien het betreft het profiel cultuur en maatschappij, tot deze vakken en deelvakken tevens worden gerekend de vakken Papiamentu, Nederlandse taal en Engelse taal uit het gemeenschappelijk deel van dat profiel.
3. Het schoolexamen v.s.b.o., voor zover het betreft de theoretische kadergerichte leerweg, genoemd in artikel 11 van de Landsverordening voortgezet onderwijs, omvat mede een sectorwerkstuk. Het sectorwerkstuk heeft betrekking op

ten minste twee vakken, twee deelvakken of een vak en een deelvak. Deze vakken en deelvakken behoren tot het desbetreffende sectordeel.

4. Het schoolexamen v.s.b.o, omvat naast het werkstuk genoemd in het derde lid, bovendien een cultureel artistiek werkstuk.

5. De taal waarin de toetsing van literatuur, het profielwerkstuk, de eventuele presentatie ervan, en het sectorwerkstuk kan worden opgesteld, is naar keuze van de kandidaat één van de talen die op de school worden aangeboden. Op met redenen omkleed verzoek van de directeur kan in geval dat het bepaalde in de eerste volzin praktisch niet uitvoerbaar blijkt te zijn, de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie afwijking van de eerste volzin toestaan.

Artikel 4

1. Het eindexamen v.w.o. omvat:

a. de vakken en deelvakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, genoemd in artikel 19, eerste en tweede lid, van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., met dien verstande dat voor de bepaling van de eindcijfers de onderdelen literatuur van de talen tezamen als het vak Literatuur van het gemeenschappelijk deel worden aangemerkt, waarbij bij het berekenen van het gemiddelde het cijfer van het onderdeel literatuur van, voor de eilandgebieden Bonaire en Curaçao, het vak Papiamentu dan wel, voor de eilandgebieden Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten, het vak Engelse taal tweemaal en dat van ieder van de overige talen eenmaal weegt,

b. de vakken en deelvakken van het profieldeel van een van de profielen, genoemd in artikel 19, derde tot en met vijfde lid, van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., waaronder tevens begrepen een profielwerkstuk, en

c. vakken, deelvakken en andere programmaonderdelen van het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 19, zesde lid, van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. met dien verstande dat door het bevoegd gezag vast te stellen vakken en andere programmaonderdelen onderdeel zijn van het eindexamen uitsluitend voorzover de Minister daarvoor goedkeuring heeft verleend.

2. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor v.w.o., bij het eindexamen vrijgesteld van de vakken en deelvakken, waarvoor hij een bewijs van kennis kan overleggen.

3. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een avondschool of dagavondschool bij het eindexamen vrijgesteld van de deelvakken culturele en artistieke vorming 1 en lichamelijke opvoeding 1 van het gemeenschappelijk deel.

4. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een avondschool of dagavondschool en in het bezit is van het diploma h.a.v.o., bij het eindexamen vrijgesteld van de volgende vakken van het gemeenschappelijk deel: algemene natuurwetenschappen, algemene sociale wetenschappen.

Artikel 5

1. Het eindexamen h.a.v.o. omvat:

a. de vakken en deelvakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, genoemd in artikel 19a, eerste tot en met het vierde lid, van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o.;

b. de vakken en deelvakken van het profieldeel van een van de profielen, genoemd in artikel 19a, vijfde tot en met zevende lid, van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., waaronder tevens begrepen een profielwerkstuk, en

c. vakken, deelvakken en andere programmaonderdelen van het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 19a, achtste lid van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. met dien verstande dat door het bevoegd gezag vast te stellen vakken en andere programmaonderdelen onderdeel zijn van het eindexamen uitsluitend voorzover de Minister daaraan goedkeuring heeft verleend.

2. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor h.a.v.o., bij het eindexamen vrijgesteld van de vakken en deelvakken, waarvoor hij een bewijs van kennis kan overleggen.

3. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een avondschool of dagavondschool, bij het eindexamen vrijgesteld van de deelvakken culturele en artistieke vorming 1 en lichamelijke opvoeding 1 van het gemeenschappelijk deel.

Artikel 6

1. Het eindexamen v.s.b.o. omvat:

- a. de vakken in het gemeenschappelijk deel ingevolge artikel 20, eerste tot en met vierde lid van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., en
- b. de twee vakken en het sectorprogramma in het sectordeel ingevolge artikel 20, vijfde lid, van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., en
- c. indien gewenst, een vak als bedoeld in artikel 20, zesde lid, van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o.

2. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor v.s.b.o., bij het eindexamen vrijgesteld van de vakken, deelvakken en sectorprogramma, waarvoor hij een bewijs van kennis kan overleggen.

3. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een avondschoon of dagavondschoon, vrijgesteld van de vakken lichamelijke opvoeding en culturele en artistieke vorming van het gemeenschappelijk deel. Tevens is de kandidaat vrijgesteld van het cultureel artistiek werkstuk.

Artikel 8

1. Het deexamen en eindexamen wordt onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag afgenomen door de examencommissie, bedoeld in het tweede lid.

2. De examencommissie bestaat uit de directeur en de examinatoren van de desbetreffende school. De directeur is voorzitter van de examencommissie. De directeur wijst één van de personeelsleden van de school aan als secretaris van de examencommissie.

3. De voorzitter draagt zorg voor een goed verloop van het eindexamen.

4. Het centraal examen staat onder toezicht van de geëmmiteerden.

§ 2 Het schoolexamen

Artikel 9

1. Van alle vakken, deelvakken en programmaonderdelen, bedoeld in de artikelen 19, 19a en 20 van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., behalve van door het bevoegd gezag vast te stellen vakken die geen onderdeel zijn van het eindexamen, wordt een schoolexamen afgenomen.

2. Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt. Het schoolexamen wordt tenminste tien dagen vóór de aanvang van het centraal examen afgesloten.

3. Het bevoegd gezag kan in afwijking van het tweede lid, tweede volzin, een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak af te sluiten na de aanvang van het eerste tijdvak doch vóór het centraal examen in dat vak.

4. In afwijking van het tweede lid, tweede volzin, geldt voor het h.a.v.o. dan wel v.w.o. dat het schoolexamen voor de vakken lichamelijke opvoeding, culturele en artistieke vorming 1 en het profielwerkstuk uiterlijk moeten zijn afgesloten op een datum gelegen na de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen, doch uiterlijk een week voor de aanvang van het tweede tijdvak. In geval van een afwijking in de zin van de eerste volzin zendt het bevoegd gezag de met het schoolexamen en het profielwerkstuk behaalde resultaten zo spoedig mogelijk aan de met het uitvoeren van het toezicht daarop belaste instantie.

5. In afwijking van het tweede lid, tweede volzin, geldt voor het v.s.b.o. dat het schoolexamen voor de vakken waarin geen centraal examen wordt afgelegd en het sectorwerkstuk uiterlijk moeten zijn afgesloten op een datum gelegen na de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen, doch uiterlijk een week voor de aanvang van het tweede tijdvak. In geval van een afwijking in de zin van de eerste volzin zendt het bevoegd gezag de met het schoolexamen en het sectorwerkstuk behaalde resultaten zo spoedig mogelijk aan de met het uitvoeren van het toezicht daarop belaste instantie.

Artikel 10

1. Het schoolexamen in een vak bestaat uit mondelinge, schriftelijke of praktische toetsen dan wel een combinatie daarvan.

2. Van iedere beoordeling die bij het bepalen van het eindoordeel over een kandidaat meetelt, stelt de examinator de kandidaat zo spoedig mogelijk in kennis.

Artikel 11

Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm.

Artikel 12

1. Het bevoegd gezag stelt een examenreglement vast. Het examenreglement bevat in elk geval informatie over de maatregelen, bedoeld in artikel 13, en de toepassing daarvan, alsmede regels met betrekking tot de organisatie van het eindexamen, de gang van zaken tijdens het eindexamen, het herexamen van het schoolexamen. Ten aanzien van het herexamen wordt in elk geval bepaald, in welke gevallen een herexamen mogelijk is. Ook kan worden bepaald dat tot die gevallen kunnen behoren gevallen dat de kandidaat door ziekte of als gevolg van een bijzondere, van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, niet in staat is geweest aan de desbetreffende toets deel te nemen.
2. Het bevoegd gezag stelt jaarlijks vóór 1 augustus een programma van toetsing en afsluiting vast, dat in elk geval betrekking heeft op het desbetreffende schooljaar. In het programma wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen aanvangen, het herexamen daaronder mede begrepen de wijze van herexamen van het schoolexamen, alsmede de regels voor de wijze waarop de beoordeling van toetsen en de totstandkoming van cijfers voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
3. Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting worden door de directeur vóór 1 augustus toegezonden aan de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie en verstrekt aan de kandidaten.

Artikel 13

1. Indien een kandidaat zich aan het schoolexamen onttrekt of zich aan enige andere onregelmatigheid ten aanzien van het schoolexamen schuldig maakt, kan, ongeacht hetgeen daaromtrent nader in de regeling wordt bepaald, de voorzitter van de examencommissie, na overleg met de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie:
 - a. de kandidaat de deelname aan één of meer delen van het schoolexamen ontzeggen;
 - b. één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen van de kandidaat ongeldig verklaren;
 - c. het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen van de kandidaat toekennen.
2. Een beslissing als bedoeld in het eerste lid, wordt niet genomen dan nadat de kandidaat en bij minderjarigheid van de kandidaat in aanwezigheid van diens ouders, voogden of verzorgers, in de gelegenheid is gesteld om zich te verweren.
3. Een beslissing als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, houdt ontzegging van deelname aan het centraal examen in.
4. Een beslissing als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, houdt in dat de kandidaat op een door de voorzitter van de examencommissie te bepalen tijdstip in de gelegenheid moet worden gesteld de ongeldig verklaarde toetsen wederom af te leggen.
5. Van een beslissing als bedoeld in het eerste lid, stelt de voorzitter van de examencommissie de kandidaat, en bij minderjarigheid van de kandidaat ook diens ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, en de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie schriftelijk binnen drie dagen in kennis.
6. Na in kennis te zijn gesteld kan de kandidaat tegen een schriftelijke beslissing van de voorzitter van de examencommissie binnen drie dagen schriftelijk in beroep gaan bij de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie.
7. In het geval van het zesde lid stelt de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep. Hij kan de termijn, bedoeld in de vorige volzin, met redenen omkleed verlengen met ten hoogste twee weken. De met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie deelt zijn beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat en de voorzitter van de examencommissie.

Artikel 14

1. De examinerator drukt zijn eindoordeel over kennis, inzicht en vaardigheden van een kandidaat in elk vak uit in een cijfer voor het schoolexamen.

2. Daartoe wordt gebruikt één van de cijfers 1 tot en met 10, met de daartussen liggende cijfers met een decimaal. In deze schaal van cijfers komt aan de gehele cijfers 1 tot en met 10 de volgende betekenis toe:

1= zeer slecht/ 2= slecht/ 3= zeer onvoldoende/ 4= onvoldoende/ 5=bijna voldoende/
6= voldoende/ 7=ruim voldoende/ 8= goed/ 9= zeer goed/ 10= uitmuntend.

3. Het cijfer voor het schoolexamen is het gemiddelde van de beoordelingen die voor de toetsen van het schoolexamen aan de kandidaat zijn gegeven.

4. Voor zover een kandidaat door twee of meer leraren gezamenlijk is geëxamineerd, bepalen deze leraren in onderling overleg het cijfer voor het schoolexamen.

5. Indien de leraren niet tot overeenstemming komen, wordt het cijfer bepaald op het rekenkundige gemiddelde van hun beoordeling. Indien bedoeld gemiddelde een cijfer met twee of meer decimalen is, wordt dit cijfer afgerond op de eerste decimaal, met dien verstande dat deze decimaal met 1 wordt verhoogd indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger is.

6. In afwijking van het tweede lid, worden het deelvak culturele en artistieke vorming 1 en het deelvak lichamelijke opvoeding 1 uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, beoordeeld met "voldoende" of "goed". Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende deelvakken, zoals blijkend uit het examendossier. De eerste en tweede volzin zijn van overeenkomstige toepassing op het vak culturele en artistieke vorming en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elke leerweg.

7. In afwijking van het tweede lid wordt het profielwerkstuk beoordeeld met "voldoende" of "goed". Deze beoordeling geschiedt op de grondslag van het genoegzaam voltooien van het profielwerkstuk, zoals blijkend uit het examendossier. De eerste en tweede volzin zijn van overeenkomstige toepassing op het sectorwerkstuk en het cultureel artistieke sectorwerkstuk. Het profielwerkstuk, sectorwerkstuk en het cultureel artistieke sectorwerkstuk worden beoordeeld door ten minste twee examinatoren die de kandidaat hebben begeleid bij de totstandkoming van deze werkstukken.

Artikel 15

1. Het bevoegd gezag kan bepalen dat de kandidaat die eindexamen of deeleindexamen aflegt, in één vak van het schoolexamen waarin geen centraal examen wordt afgenomen, herexamen kan afleggen. Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma.

2. Het bevoegd gezag stelt vast hoe het cijfer van het in het eerste lid bedoelde herexamen wordt bepaald. Het hoogste van de cijfers behaald bij het herexamen in een vak en bij het eerder afgelegde schoolexamen in dat vak geldt als het definitieve cijfer van het schoolexamen in dat vak.

Artikel 16

Voor de aanvang van het centraal examen maakt de voorzitter van de examencommissie aan de kandidaat en bij minderjarigheid van de kandidaat ook diens ouders, voogden of verzorgers, schriftelijk bekend, voorzover van toepassing:

- a. welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen,
- b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
- c. de beoordeling van het profielwerkstuk of het sectorwerkstuk en het cultureel artistiek sectorwerkstuk.

§ 3. Het centraal examen

Artikel 17

Van de volgende vakken of programmaonderdelen wordt een centraal examen afgenomen

a. in het v.w.o.:

- 1°. de drie talen van het gemeenschappelijke deel;
- 2°. alle vakken die tot een profieldeel behoren met uitzondering van het vak biologie 1;
- 3°. de vakken informatica, management en organisatie uit het vrije deel.

b. in het h.a.v.o.:

- 1°. de drie talen van het gemeenschappelijke deel;
- 2°. alle vakken die tot een profieldeel behoren, met uitzondering van de vakken wiskunde A1 en biologie 1;
- 3°. de vakken informatica, management en organisatie uit het vrije deel.

Artikel 18

1. De Minister wijst voor elke school één of meer gecommiteerden aan. De aanwijzing geldt tot na afloop van de herkansing. Indien dit door de met het uitvoeren van het toezicht daarop belaste instantie wordt verzocht, stelt het bevoegd gezag gecommiteerden ter aanwijzing voor.
2. Indien de Minister op grond van het eerste lid, tweede volzin, een leraar van een school heeft aangewezen als gecommiteerde ten behoeve van een andere school, draagt het bevoegd gezag van de eerstgenoemde school er zorg voor, dat de leraar diens verplichting kan nakomen.
3. De gecommiteerden ontvangen uit 's Landskas een bij ministeriële beschikking vastgestelde beloning voor de door hen verrichte werkzaamheden en een vergoeding van reis en verblijfskosten.

Artikel 19

1. Het centraal examen kent een eerste, tweede en derde tijdvak.
2. Het eerste en tweede tijdvak worden afgenomen in het laatste leerjaar.
3. Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het laatste leerjaar afgenomen door de landsexamencommissie.
4. De Minister kan vakken aanwijzen waarin volgens zijn aanwijzingen het eindexamen in een of meer tijdvakken wordt afgenomen door de landsexamencommissie.
5. Bij toepassing van het derde of vierde lid, leveren de kandidaten de opgaven, de door hen gemaakte aantekeningen alsmede andere door hen gemaakte stukken in bij een van degenen die toezicht houden. De voorzitter van de landsexamencommissie bepaalt, in welke gevallen wordt afgeweken van de eerste volzin, alsmede in welke gevallen en op welk tijdstip de opgaven, de aantekeningen en de andere stukken, bedoeld in die volzin, aan de kandidaten worden teruggegeven.
6. De voorzitter van de landsexamencommissie kan bij toepassing van het derde of vierde lid een locatie aanwijzen, waar de examens worden afgenomen.

Artikel 21

1. De voorzitter van de examencommissie kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de voorzitter van de examencommissie de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de met het uitvoeren van het toezicht daarop belaste instantie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
 - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake deskundige psycholoog of orthopedagoog is opgesteld,
 - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
 - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a. genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
3. Van elke afwijking op grond van het tweede lid wordt mededeling gedaan aan de met het uitvoeren van het toezicht daarop belaste instantie.

Artikel 24

1. Het toezicht tijdens het centraal examen is opgedragen aan de door de voorzitter van de examencommissie aangewezen surveillanten.
2. In elk lokaal van een school waar een centraal examen wordt afgenomen, zijn ten minste twee surveillanten aanwezig.
3. In bijzondere gevallen kan de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie bepalen dat van het tweede lid afgeweken wordt.

Artikel 25

1. De voorzitter van de examencommissie of een door hem aangewezen lid van de examencommissie stelt de kandidaten vóór de aanvang van het centraal examen in kennis van alle aangelegenheden waarvan zij op de hoogte dienen te zijn.
2. De pakketten met de in artikel 23, eerste lid, bedoelde opgaven worden, nadat de surveillanten de gegevens daarop hebben gecontroleerd en in orde bevonden, in eenvormigheid van de kandidaten geopend bij de aanvang van het centraal examen. Indien de kandidaten in meer dan één lokaal zijn geplaatst, geschiedt de opening in één van deze lokalen.
3. Nadat de pakketten zijn geopend, mogen omtrent de examenopgaven geen mededelingen of inlichtingen aan de kandidaten worden verstrekt, tenzij door of namens het Hoofd van het Examenbureau daartoe opdracht is gegeven.

Artikel 26

1. Het centraal examen wordt gemaakt op gewaarmerkt papier dat is verstrekt door of namens de voorzitter van de examencommissie, tenzij door het Hoofd van het Examenbureau ander papier is verstrekt. Kladpapier wordt gewaarmerkt en verstrekt door of vanwege de voorzitter van de examencommissie.
2. Bij het centraal examen is alleen het gebruik van die boeken, logaritmetafels, tabellen en andere hulpmiddelen toegestaan die op grond van artikel 7, tweede lid onderdeel d, zijn toegestaan. Deze boeken, logaritmetafels, tabellen en andere hulpmiddelen zijn in het examenlokaal aanwezig en worden vóór de aanvang van het centraal examen door de voorzitter van de examencommissie of een door hem aangewezen leraar onderzocht.

Artikel 27

1. Gedurende het centraal examen verlaten de kandidaten niet zonder toestemming van een surveillant het examenlokaal.
2. Een kandidaat wordt tot uiterlijk een half uur na de aanvang van het centraal examen tot dat centraal examen toegelaten.
3. Een kandidaat die na de aanvang van het centraal examen tot het centraal examen is toegelaten, levert zijn werk uiterlijk in op hetzelfde tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.
4. In bijzondere gevallen kan de voorzitter van de examencommissie, de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie gehoord, afwijken van de tijdstippen, bedoeld in het tweede en derde lid, met dien verstande dat de duur van de toets niet wordt overschreden.
5. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.

Artikel 28

De surveillanten maken na afloop proces-verbaal op van het centraal examen en leveren dit in bij de voorzitter van de examencommissie.

Artikel 29

1. Indien een kandidaat om een geldige reden ter beoordeling van de voorzitter van de examencommissie is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen te voltooien. In overleg met de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie bepaalt de voorzitter van de examencommissie hoeveel toetsen maximaal afgenomen worden. Indien

artikel 19, vierde lid, toepassing vindt, wordt gelegenheid gegeven het centraal examen op meer dan twee toetsen te voltooien, afhankelijk van de feitelijke mogelijkheden.

2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de landsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien.

3. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk, in geval van een examen aan een van de scholen door tussenkomst van de voorzitter van de examencommissie aan bij de voorzitter van de landsexamencommissie. In geval dat ten behoeve van de kandidaat toepassing is gegeven aan artikel 21, eerste, tweede dan wel derde lid, deelt de voorzitter van de examencommissie dit en waaruit de toepassing bestaat, tevens mede aan de voorzitter van de landsexamencommissie.

4. Na afloop van het derde tijdvak deelt de voorzitter van de landsexamencommissie het resultaat mede aan de voorzitter van de examencommissie.

Artikel 30

1. De voorzitter van de examencommissie doet het gemaakte werk van het centraal examen met een exemplaar van de opgaven, een exemplaar van de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator van het desbetreffende vak.

2. De examinator beoordeelt het examenwerk zo spoedig mogelijk en retourneert dit aan de voorzitter van de examencommissie

3. De voorzitter van de examencommissie zendt het door de examinator beoordeelde examenwerk onverwijld aan de betrokken gecommiteerde.

4. De gecommiteerde beoordeelt het examenwerk zo spoedig mogelijk en retourneert dit aan de voorzitter van de examencommissie.

5. Bij ministeriële beschikking met algemene werking kunnen nadere regels worden gegeven met betrekking tot de beoordelingsprocedure, bedoeld in het eerste tot en met het vierde lid.

Artikel 34

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het centraal examen dan wel ten aanzien van een aanspraak op vrijstelling aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de voorzitter van de examencommissie maatregelen nemen.

2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:

a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het centraal examen,

b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het centraal examen,

c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het centraal examen,

d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de voorzitter van de examencommissie aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.

3. Alvorens een beslissing, als bedoeld in het eerste en tweede lid, te nemen wordt de kandidaat in de gelegenheid gesteld door de voorzitter van de examencommissie te worden gehoord. Bij minderjarigheid van de kandidaat geschiedt dit in aanwezigheid van diens ouders, voogden of verzorgers.

4. De voorzitter van de examencommissie stelt de kandidaat, en bij minderjarigheid van de kandidaat ook diens ouders, voogden of verzorgers, van zijn beslissing in kennis en wijst daarbij op het bepaalde in het zesde lid.

5. De voorzitter van de examencommissie maakt van de beslissing en van de feiten waarop deze steunt, onverwijld een rapport op. Hij zendt van dit rapport terstond een afschrift aan de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie.

6. De kandidaat kan binnen drie dagen nadat de beslissing van de voorzitter van de examencommissie te zijner kennis is gebracht, schriftelijk aan de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie verzoeken de beslissing te herzien. De met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie stelt vervolgens een onderzoek in en beslist op het verzoek. In de beslissing wordt zo nodig vastgelegd op welke wijze de kandidaat alsnog in de

gelegenheid zal worden gesteld het centraal examen af te leggen in de vakken waarvan hij de zittingen gedeeltelijk of geheel niet heeft meegemaakt.

§ 4 Uitslag, herkansing en diploma

Artikel 35

Kennis, inzicht en vaardigheden van een kandidaat worden voor elk examenvak uitgedrukt in een eindcijfer.

Artikel 14, tweede lid, is hierbij van toepassing.

2. De voorzitter van de examencommissie bepaalt het eindcijfer op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Voor de in artikel 11 van de Landsverordening voortgezet onderwijs genoemde praktisch basisgerichte leerweg geldt in afwijking van de eerste volzin dat voor de bepaling van het eindcijfer het cijfer voor het schoolexamen tweemaal wordt meegerekend, en het cijfer voor het centraal examen éénmaal.

3. Bij de vakken waarin alleen een schoolexamen wordt afgenomen, is het gewogen gemiddelde van de beoordelingen voor een schoolexamen tevens eindcijfer van het desbetreffende vak.

4. Voor de slagingsregeling van het v.s.b.o., bedoeld in artikel 36, eerste lid, wordt het gemiddelde bepaald van de eindcijfers van de vakken en deelvakken van het gemeenschappelijk deel en het keuzedeel waarin slechts schoolexamen is afgelegd.

5. Voor de slagingsregeling van het v.w.o. en het h.a.v.o., bedoeld in artikel 36, derde lid, wordt het gemiddelde bepaald van de eindcijfers van de verplicht te volgen vakken en deelvakken van het gemeenschappelijk deel en het gekozen profieldeel, bedoeld in de artikelen 19 en 19a van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o. met een studielast van ten hoogste 160 uren in het h.a.v.o. respectievelijk 200 uren in het v.w.o.

6. Indien het gemiddelde niet een geheel getal is, wordt dit getal afgerond naar het dichtstbijgelegen geheel getal, waarbij een getal van 50 of meer achter de komma naar boven wordt afgerond tot een geheel getal.

Artikel 36

(De kandidaat die eindexamen v.s.b.o. heeft afgelegd, is geslaagd indien hij:

- a.** voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald,
- b.** voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
- c.** voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger, of
- d.** voor twee van zijn examenvakken, waarvan ten hoogste één behorend tot het sectordeel, het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger, met dien verstande dat het eindcijfer van het sectorprogramma in de praktisch basisgerichte leerweg dan wel de praktisch kadergerichte leerweg een voldoende dient te zijn.

In aanvulling op het eerste lid geldt tevens dat voor het sectorwerkstuk en voor het cultureel artistiek sectorwerkstuk de kwalificatie "voldoende" of "goed" is behaald.)

De kandidaat die eindexamen v.w.o. of h.a.v.o. heeft afgelegd, is geslaagd indien hij met inachtneming van artikel 35, vijfde lid, tweede volzin:

- a.** voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald;
- b.** voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 4 of 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, of
- c.** voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld het eindcijfer 4 en voor één van deze vakken het eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, met

dien verstande dat van deze vakken waarvoor het eindcijfer 4 of 5 is behaald, niet meer dan één vak het profieldeel betreft.

aanvulling: zie slagingsregeling na aanscherping

In aanvulling op het derde lid geldt dat het profielwerkstuk en de deelvakken culturele en artistieke vorming 1 en lichamelijke opvoeding 1 van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, moeten zijn beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'.

De kandidaat die eindexamen heeft afgelegd en niet voldoet aan één van de voorwaarden, genoemd in het eerste en tweede dan wel derde en vierde lid, is afgewezen.

Indien een kandidaat in het laatste leerjaar langdurig ziek is dan wel lange tijd niet in staat is onderwijs in het laatste leerjaar te volgen, kan het bevoegd gezag van een dagschool, de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie gehoord, toestaan dat, in afwijking van het vijfde lid deze kandidaat het eindexamen gedurende twee achtereenvolgende schooljaren aflegt.

Artikel 37

1. Ten aanzien van een kandidaat die in één schooljaar het eindexamen verspreid aan twee of meer scholen aflegt, is bij de bepaling van de uitslag artikel 36, eerste lid tot en met vierde lid, van toepassing.
2. De kandidaat, bedoeld in het eerste lid, doet een schriftelijk verzoek tot toepassing van artikel 38, tweede lid, aan de directeur van de school waar hij eindexamen in het grootste aantal vakken aflegt.
3. De Minister kan nadere voorschriften stellen met betrekking tot de uitvoering van het eerste en tweede lid.

Artikel 41

1. Elke kandidaat die eindexamen dan wel deeleindexamen heeft afgelegd, heeft het recht om in één vak herkansing te doen.
2. Indien de kandidaat een schriftelijk verzoek om herkansing doet aan de voorzitter van de examencommissie vóór een door de voorzitter van de examencommissie te bepalen en tijdig bekendgemaakt tijdstip, is de uitslag, bedoeld in artikel 40, tweede lid, voorlopig.
3. Indien de kandidaat in het tweede tijdvak geen mogelijkheid tot herkansing heeft gehad, en hij een schriftelijk verzoek daartoe indient bij de voorzitter van de examencommissie vóór een door de voorzitter van de examencommissie te bepalen en tijdig bekendgemaakt tijdstip, alsmede in geval van artikel 29, tweede lid, is de uitslag, bedoeld in artikel 40, eerste lid, voorlopig.
4. Indien de kandidaat niet tijdig herkansing heeft aangevraagd, is de uitslag, bedoeld in artikel 40, eerste lid, definitief.

Artikel 42

1. De herkansing in een eindexamenvak geschiedt op dezelfde wijze als het examen is afgenomen in het eerste tijdvak.
2. Het cijfer van de herkansing wordt vastgesteld met overeenkomstige toepassing van artikel 35.
3. Het hoogste van de cijfers, behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen, geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
4. Na afloop van de herkansing wordt met toepassing van artikel 36, eerste tot en met vijfde lid, de definitieve uitslag van het eindexamen door de examencommissie vastgesteld. Artikel 40 is hierbij van overeenkomstige toepassing.
5. Het eerste tot en met vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing op een vak waarin in een examenjaar deeleindexamen is afgelegd. De kandidaat die in een examenjaar zowel eindexamen als een aanvullend examen aflegt, oefent het recht op herkansing per examenjaar ten hoogste eenmaal uit.

Artikel 45

1. Duplicaten van afgegeven diploma's, certificaten, vrijstellingsbewijzen en cijferlijsten worden niet verstrekt.
2. Een schriftelijke verklaring dat een in het eerste lid bedoeld document is afgegeven, welke verklaring dezelfde waarde heeft als dat document zelf, kan uitsluitend door de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie worden verstrekt.
3. De voorzitter van de examencommissie is bevoegd aan degene die eindexamen of deeleindexamen heeft afgelegd een verklaring over het eindexamen en een afschrift van de cijferlijst te verstrekken.

§ 5 Bewijs van vrijstelling en bewijs van kennis

Artikel 47

1. Onverminderd vrijstellingen, als bedoeld in artikelen 4, 5 en 6, is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een avondschool of dagavondschool:
 - a. vrijgesteld van het examen in een vak in het v.s.b.o. van het gemeenschappelijk deel, bedoeld in artikel 20 van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., op grond van het examen v.w.o., h.a.v.o. of v.s.b.o., indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald,
 - b. vrijgesteld van het examen in een vak in het h.a.v.o. op grond van een examen v.w.o. of h.a.v.o., indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - c. vrijgesteld van het examen in een vak in het v.w.o. op grond van een examen v.w.o., indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - d. vrijgesteld van het examen in een vak van het v.w.o. of h.a.v.o. op grond van het overeenkomstige examen, afgelegd in Nederland of in Aruba, indien voor het overeenkomstige vak een eindcijfer 6 of hoger of een daarmee overeenkomende waardering is behaald;
 - e. vrijgesteld van het profielwerkstuk of sectorwerkstuk, indien reeds eerder een profielwerkstuk respectievelijk sectorwerkstuk is gemaakt dat betrekking heeft op twee vakken uit het desbetreffende profieldeel respectievelijk op een thema uit de desbetreffende sector, en dat is beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'.
2. Het eerste lid is uitsluitend van toepassing indien na het jaar waarin het cijfer of de beoordeling is vastgesteld, nog geen 10 jaren zijn verstreken.
3. In aanvulling op het eerste lid, onderdelen a en b, is de kandidaat die het eindexamen v.w.o. aflegt, vrijgesteld van het vak literatuur, indien de kandidaat hiervoor bij een eerder afgelegd examen een eindcijfer 6 of hoger heeft behaald.
4. In aanvulling op het eerste lid, onderdelen a tot en met e, en het derde lid, kan de daar bedoelde kandidaat eveneens vrijgesteld worden voor één of twee vakken, waarvoor het eindcijfer 5 of 4 is behaald, mits redelijkerwijs verondersteld mag worden dat de kandidaat zal kunnen voldoen aan de voorwaarden van artikel 36 om te slagen voor het eindexamen.
5. Bij ministeriële regeling worden nadere voorschriften gegeven voor de toepassing van het eerste lid.

Artikel 49

Een verzoek om vrijstelling als bedoeld in artikel 48 wordt schriftelijk ingediend bij de met het uitoefenen van het toezicht daarop belaste instantie onder overlegging van een uittreksel uit het geboorte- of persoonsregister en een gewaarmerkte fotokopie van het diploma, getuigschrift of ander bewijsstuk waarop het verzoek om vrijstelling berust.

Artikel 50

1. Een bewijs van kennis wordt op verzoek van de kandidaat door de voorzitter van de examencommissie uitgereikt binnen drie weken nadat de uitslag, bedoeld in artikel 40, eerste lid, aan de kandidaat is medegedeeld.
2. Op het bewijs van kennis worden in ieder geval vermeld:
 - a. het vak of de vakken waarin de kandidaat het volgende schooljaar geen examen behoeft af te leggen;
 - b. de cijfers die voor de in onderdeel a. bedoelde vak of vakken zijn behaald;
 - c. de datum van afgifte van het bewijs van kennis.
3. Het bewijs van kennis is slechts één jaar geldig.

DEEL II

**Algemene informatie van de school over de examens en alle
geldende regels**

HAVO

HOOFDSTUK 3 vakken en profielen

§ 1 Vakken en profielen in de bovenbouw.

Het onderwijs in de bovenbouw bestaat uit drie delen: het gemeenschappelijke deel, het profieldeel en de vrije ruimte. In tabel 1 op de volgende pagina staan de vakken per deel vermeld. Het gemeenschappelijke deel bestaat uit acht verplichte vakken. Er zijn vier profielen en elk profiel bestaat uit drie vakken die horen bij het profiel dat je hebt gekozen. In de vrije ruimte kies je één van de keuzevakken. Bovendien heb je in de vierde klas begeleidingslessen van je mentor. In de vijfde klas maak je een profielwerkstuk.

§ 2 Samenstelling examencommissie

De examencommissie bestaat uit alle docenten die lesgeven in havo-4 en havo-5. De voorzitter van de examencommissie is de heer R. Sillé.

§ 3 Profielwerkstuk

Een profielwerkstuk (pws) kun je zien als een uitgebreide praktische opdracht. Je moet slechts één pws maken. Een pws wordt in duo's gemaakt. Bij het maken van je pws krijg je begeleiding van een docent (pws-begeleider). Het pws wordt met een cijfer beoordeeld en telt mee in het zogenaamde combinatiecijfer. Om te kunnen slagen moet je voor het pws ten minste een 3,5 onafgerond als eindcijfer behalen.

Ten aanzien van het profielwerkstuk gelden de volgende belangrijke regels:

- De uiterste inleverdatum van het pws is **23 februari 2018**.
- Leerlingen die hun pws niet op de afgesproken uiterste datum hebben ingeleverd, krijgen na die datum geen begeleiding meer, maar hebben nog wel steeds de verplichting hun pws af te ronden.
- Leerlingen die hun pws op de afgesproken uiterste datum niet hebben ingeleverd, worden door hun pws-begeleider bij de schoolleiding aangemeld en verliezen het recht deel te nemen aan de herkansing van het schoolexamen in **april 2018 (17-18-19 april 2018)**.
- **De leerlingen die hun pws niet op 23 februari 2018 hebben ingeleverd** dienen de tijd te gebruiken om alsnog het pws af te ronden en in te leveren. De examencommissie, pws-begeleider en de leerling maken een afspraak voor het alsnog inleveren van een pws.
- Voor leerlingen met geschiedenis in hun pakket telt hun scriptie geschiedenis als profielwerkstuk.
- Om te kunnen slagen moet je voor het pws ten minste een 3,5 onafgerond als eindcijfer behalen. Haal je dat niet, dan ben je niet geslaagd.
- Bij plagiaat of fraude met het profielwerkstuk moet er een nieuw pws worden gemaakt.
- Indien je voor het pws ten minste een 6 als eindcijfer hebt behaald, maar je niet slaagt voor het examen, krijg je in het daaropvolgende jaar vrijstelling van het pws. Bedenk wel dat het pws meetelt in het combinatiecijfer! Een 7 voor het combinatiecijfer levert 1 compensatiepunt op. Het kan verstandig zijn je cijfer te verbeteren!

§ 4 Loopbaanoriëntatie

Vanaf het derde leerjaar worden verplichte onderdelen voor loopbaanoriëntatie (LOB) aangeboden.

Loopbaanoriëntatie betreft onderdelen die jou kunnen helpen om tot een bewuste studie/beroepskeuze te

komen. Deze verplichte onderdelen kunnen per leerjaar verschillen. In het PTA vind je bij LOB de verplichte onderdelen voor jouw leerjaar. In verband met de continuïteit moeten alle LOB-onderdelen voor de deadline worden afgerond. Als alle onderdelen afgerond zijn, krijg je als eindbeoordeling: naar behoren. De deadline voor examenklassen: **vrijdag 16 maart 2018**.

Indien je beoordeling niet 'naar behoren' is, gelden voor jou de sancties die verbonden zijn aan het predikaat 'niet naar behoren'. Bij 'niet naar behoren' gelden de volgende regels:

- De leerling mag geen enkele SE-herkansing doen,
- De leerling wordt niet tot de lessen in het volgende leerjaar toegelaten alvorens alle onderdelen naar behoren zijn afgerond (overstap H5 V5),
- De leerling kan geen diploma ontvangen voordat alle onderdelen naar behoren zijn afgerond.

NB: voorinschrijving vervolgstudie en aanvraag studiefinanciering: december 2017!

§ 5 Profielen en vakken in de bovenbouw van HAVO

Tabel 1 Profielen en vakken in de bovenbouw van HAVO		
ONDERDEEL	VAK	Afkorting (examen)
	nederlands	ne (CSE)
	engels	en (CSE)
	papiamentu	pa (CSE)
	alg. sociale wetensch.	asw (SE)
	culturele en artistieke vorming	cav (☐ voldoende)
	lichamelijke opvoeding	lo (☐ voldoende)
	loopbaanoriëntatie en begeleiding	Lob (naar behoren)
Profiel C&M Cultuur en Maatschappij	<u>Verplicht:</u> duits, frans of spaans*	du, fa, sp (CSE)
	geschiedenis	gs (CSE)
	<u>Keuze (1x) uit:</u> duits, frans of spaans*	du, fa, sp (CSE)
	aardrijkskunde	ak (CSE)
	kunstvak	kuv (CSE)***
	management en org.	mo (CSE)
	economie**	ec (CSE)
Profiel E&M Economie en Maatschappij	<u>Verplicht:</u> economie	ec (CSE)
	wiskunde A	wa (CSE)
	<u>Keuze (1x) uit:</u> duits, frans of spaans*	du, fa, sp (CSE)
	geschiedenis	gs (CSE)
	aardrijkskunde	ak (CSE)
	management en org.	mo (CSE)
	informatica**	in (CSE)
Profiel NG Natuur & Gezondheid	<u>Verplicht:</u> wiskunde A of wisk. B	wa of wb (CSE)
	biologie	bi (CSE)
	scheikunde	sk (CSE)
Profiel NT Natuur & Techniek	<u>Verplicht:</u> wiskunde B	wb (CSE)
	natuurkunde	na (CSE)
	scheikunde	sk (CSE)
Vrij deel Keuzevakken (1x)	begeleiding mentor	mn (☐ voldoende)
	profielwerkstuk	
	k	pws (in comb. cijfer)
	informatica	in (CSE)
	management en organisatie	mo (CSE)
	biologie (EM/NG/NT)	bi (CSE)
	economie	ec (CSE)
	wiskunde A (CM)	wa (CSE)
	aardrijkskunde	ak (CSE)
	natuurkunde (NG)	na (CSE)
duits, frans of spaans*	du, fa, sp (CSE)	

	kunstvak	kuv	(CSE)***
	geschiedenis	Gs	(CSE)

*Je kunt alleen een taal kiezen die je in de onderbouw of op het VSBO gehad hebt.

**Bij het profiel C&M kun je informatica en economie (ook in het vrije deel) alleen kiezen in combinatie met wiskunde A.

Hoofdstuk 4 Informatie over examens

Voor de meeste vakken bestaat het examen uit twee delen: een schoolexamen (SE) en een centraal schriftelijk examen (CSE). Het eindcijfer voor deze vakken is het rekenkundig gemiddelde van het schoolexamencijfer en het centraal examencijfer.

De volgende vakken hebben geen centraal schriftelijk examen:

- algemene sociale wetenschappen (asw)
- lichamelijke opvoeding (lo)
- culturele en artistieke vorming (cav)

Voor de vakken cav en lo krijg je in het eindexamenjaar geen cijfer; deze vakken moeten met tenminste “voldoende” beoordeeld worden. Indien je voor deze vakken niet tenminste “voldoende” als beoordeling krijgt, kun je niet slagen voor het examen. Voor de overige vakken zonder CSE is het cijfer van het schoolexamen meteen het eindcijfer.

In de slagingsregeling telt het gemiddelde van asw en het profielwerkstuk mee als één cijfer, het zogenaamde combinatiecijfer. Voor het vak asw afzonderlijk en voor het profielwerkstuk moet je tenminste een 3,5 als onafgerond eindcijfer behalen.

Het centraal schriftelijk examen van een vak wordt aan het eind van havo-5 afgenomen. Deze examens zijn voor de havo-opleidingen op alle scholen precies hetzelfde. Het schoolexamen bestaat voor ieder vak uit verschillende onderdelen en kan per school verschillen. Het schoolexamen is voor de meeste vakken al in havo-4 begonnen. In het PTA van een vak kun je zien welke onderdelen meetellen voor het schoolexamen. Voor alle vakken geldt in principe dat je pas aan het centraal schriftelijk examen mag meedoen, wanneer het schoolexamen helemaal is afgerond.

Het schoolexamen van een vak kan bestaan uit de volgende onderdelen: schriftelijke toetsen, mondelinge toetsen, praktische opdrachten en handelingsdelen. Handelingsdelen moeten "naar behoren" worden uitgevoerd (zie pagina 12), ze worden niet beoordeeld met een cijfer. De overige onderdelen worden met een cijfer beoordeeld.

§ 1 Slagingsregeling HAVO-5

De slagingsregeling luidt als volgt:

De kandidaat is geslaagd voor het eindexamen indien:

- het gemiddelde van de CSE-cijfers (Centraal Examen) van een kandidaat groter of gelijk is aan 5,5 ($\geq 5,50$).
- **én** voor de vakken nederlands, engels en wiskunde de kandidaat maximaal één vijf (5) als eindcijfer heeft
- **én** alle eindcijfers een 6 of hoger zijn, of:
- er éénmaal een 5 als eindcijfer voorkomt, terwijl alle overige cijfers een 6 of hoger zijn, of:
- er éénmaal een 4 als eindcijfer voorkomt, terwijl alle overige cijfers een 6 of hoger zijn en het gemiddelde van alle cijfers een 6,0 is, of:

- er tweemaal een 5 of éénmaal een 4 en éénmaal een 5 als eindcijfer voorkomt, terwijl alle overige cijfers een 6 of hoger zijn en het gemiddelde van alle cijfers een 6,0 is;
- **én** cav en lo met tenminste voldoende beoordeeld zijn;
- **én** het cijfer van elk onderdeel van het combinatiecijfer asw en pws) tenminste een 3,5 (onafgerond) is.

Het eindcijfer van het examen is het gemiddelde van het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).

Voor vakken zonder CSE is het cijfer van het schoolexamen meteen het eindcijfer. Het combinatiecijfer telt als één afzonderlijk eindcijfer mee.

Slagingsregeling Havo-5 in tabel

In het combinatiecijfer moet het cijfer van elk afzonderlijk vak (asw) en van het pws tenminste 3,5 (onafgerond) zijn. CAV en LO moeten elk met ten minste "voldoende" beoordeeld zijn.			
Om te slagen moet je daarnaast voldoen aan onderstaande eisen:			
EN:	EN:	EN	
Vakken inclusief combinatiecijfer	Uitslag	Het gemiddelde van de centrale schriftelijke examens (CSE) moet onafgerond 5,50 of hoger zijn.	Voor de vakken nederlands, engels of wiskunde mag maximaal één vijf als eindcijfer
Alle eindcijfers 6 of hoger	+		
(1 x 5) en de rest 6 of hoger	+		
(1 x 4) en de rest 6 of hoger en 2 compensatiepunten	+		
(2 x 5) en de rest 6 of hoger en 2 compensatiepunten	+		
(1 x 5) en (1 x 4) en de rest 6 of hoger en 3 compensatiepunten	+		

Bij niet voldoen aan de bovengenoemde voorwaarden en bij alle andere combinaties: gezakt.

Overzicht uren per vak

	Havo-4		Havo-5	
Vak	semester 1	semester 2	semester 1	semester 2
NE	4	4	5	5
EN	3	3	4	4
PA	3	3	3	2
ASW	2	2	2	
CAV1	2	2		
LO	2	2	2	2
AK	4	4	4	3

BI	4	4	5	5
DU	4	4	5	5
EC	4	4	5	5
FA	4	4	5	5
GS	4	4	4	4
IN	4	4	4	3
KUV	4	4	5	5
MO	4	4	4	4
NA	4	4	5	5
SK	3	4	4	4
SP	4	4	5	5
WA	4	4	4	4
WB	5	4	4	4

§2 Doorstroming van HAVO-5 naar VWO-5

Leerlingen die doorstromen naar vwo-5 moeten in vwo-5 naast de deeltaal in het gemeenschappelijk deel nog een extra examenvak kiezen. Niet alle vakken kunnen gekozen worden en voor een aantal vakken moet je een inhaalprogramma doen. Bovendien is het mogelijk dat jouw profiel en/of keuzevakken in havo-5 niet aansluiten op een profiel of de keuzevakken in vwo-5 en dat je door de samenstelling van jouw vakkenpakket in havo-5 niet naar vwo-5 kunt doorstromen. Mocht je deze overstap overwegen, ga dan **voor 01 december** al naar het decanaat voor meer informatie en maak een afspraak met de decaan! Voor algemene informatie kun je ook terecht op de website van de school (www.kap-psc.com).

Algemene voorwaarden voor toelating:

- Leerlingen die niet gedoubleerd hebben in havo-4 en havo-5 met een afgeronde cijfergemiddelde $\geq 7,0$; kunnen na het slagen voor hun eindexamen Havo-5 rechtstreeks toegelaten worden tot vwo-5 mits zij voldoen aan de criteria m.b.t. profiel.
- Leerlingen die éénmaal gedoubleerd hebben in de bovenbouw van het havo zijn niet rechtstreeks toelaatbaar tot vwo-5: tenminste 50% van de lesgevende docenten moet vóór toelating tot vwo-5 zijn.
- Leerlingen die twee keer of vaker hebben gedoubleerd in de havo-bovenbouw, worden niet tot vwo-5 toegelaten.
- Leerlingen met het profiel C&M kunnen de vakken wiskunde A en economie in vwo-5 volgen indien zij in havo-5 examens hebben afgelegd in deze vakken.

§ 3 Schoolexamenperioden

1° SE-periode:

do 28 sept t/m vr 6 okt 2017

2° SE-periode:

di 12 t/m wo 20 december 2017

3° SE-periode:

ma 5 t/m di 13 maart 2018

Na elke SE-periode is er een inhaalweek gepland om de gemiste SE's van de periode in te halen.

Inhaalperiode 1ste SE wo 18 oktober t/m di 24 oktober 2017 na 14.15u.

Inhaalperiode 2de SE ma 8 t/m vrij 12 januari 2018 na 14.15u

Inhaalperiode 3de SE ma 19 t/m do 23 maart 2018 na 14.15u

Herkansingsronde SE 1, 2 en 3: di 17 t/m do 19 april 2018

Centraal schriftelijk examen, eerste tijdvak: ma 7 t/m di 29 mei 2018

Centraal schriftelijk examen, tweede tijdvak: ma 18 t/m vr 22 juni 2018

Centraal schriftelijk examen, derde tijdvak: augustus 2018

§ 4 Schoolregels voor het schoolexamen

- 1 Het besluit eindexamens vwo-havo vormt het uitgangspunt voor de organisatie van het schoolexamen (SE).
- 2 Naast het gestelde in het onder 1 genoemde besluit gelden voor het schoolexamen de onder toezicht van de schoolleiding vervaardigde schoolexamenregeling en de mededelingen welke in de mededelingenkast voor het schoolexamen verschijnen.
- 3 In de voorexamenklassen zijn de schoolexametoetsen (SE-toetsen) voornamelijk geconcentreerd in vier toetsperiodes. In de examenklassen zijn de schoolexametoetsen voornamelijk geconcentreerd in drie toetsperiodes.
- 4 In het programma van toetsing en afsluiting (PTA) staat per vak aangegeven hoe het schoolexamen geregeld is. Het PTA per vak wordt elk jaar gepubliceerd op de website www.kap-psc.com.
- 5 Het vakken- en lokalenrooster per toetsperiode wordt tijdig in de mededelingenkast voor het schoolexamen bekend gemaakt.
- 6 Indien voor een vak schoolexametoetsen buiten de genoemde perioden vallen, dan wordt dit, zo mogelijk onder vermelding van de data, in het PTA aangegeven.
- 7 De uiterlijke datum voor het inleveren van werkstukken, inclusief het profielwerkstuk, wordt voor 1 december door de examinerator aan de kandidaten en aan de schoolleiding bekend gemaakt. Na 1 december kan deze datum niet meer worden gewijzigd.
- 8 De uiterlijke datum voor het inleveren van het leesdossier wordt voor 1 december door de examinerator aan de kandidaten en aan de schoolleiding bekend gemaakt. Na 1 december kan deze datum niet meer worden gewijzigd. Het niet tijdig inleveren van het leesdossier wordt beschouwd als een onregelmatigheid in de zin van het examenbesluit (zie wettelijke regeling artikel 13 van de landsbesluit).
- 9 **Inhalen en herkansen:** een kandidaat die een SE-toets mist, krijgt in principe een 1 voor het gemiste onderdeel. Om op enigerlei wijze in aanmerking te komen voor inhalen moet hij/zij op de dag van de gemiste toets de schoolleiding voor 11.00 uur in kennis stellen van zijn verzuim, met opgaaf van reden. Een gemiste SE-toets moet direct aansluitend op de desbetreffende toetsperiode worden ingehaald. Een ingehaalde SE-toets komt niet in aanmerking voor herkansing. Bovendien wordt het aantal ingehaalde SE-toetsen in mindering gebracht op het maximale aantal herkansingen. (Zie verder ook herkansingsregeling). In bijzondere gevallen kan de schoolleiding in overleg met een vertegenwoordiging van de examencommissie beslissen dat een ingehaalde SE-toets niet in mindering wordt gebracht op het maximale aantal herkansingen, of dat een kandidaat in de herkansingsperiode meer dan 2 herkansingen mag doen. Hiervoor is in ieder geval nodig dat op de dag waarop de kandidaat een toets mist, de schoolleiding hiervan in kennis is gesteld met opgaaf van reden. **Daarna moet binnen 2 schooldagen na het einde van de toetsperiode een schriftelijk, met reden omkleed verzoek om herkansing bij de schoolleiding worden ingediend.**
- 10 De rector kan een verzoek tot uitstel van een onderdeel van het schoolexamen honoreren mits er een geldige reden is waardoor de kandidaat zich niet voldoende op het desbetreffende onderdeel heeft kunnen voorbereiden. Wanneer de reden ziekte is, dan moet de kandidaat een brief overleggen van een arts, waarin deze verklaart dat de kandidaat gedurende een nauwkeurig omschreven periode niet in staat was zich voor te bereiden. Wanneer de kandidaat een andere reden aanvoert, dan dient deze controleerbaar te zijn en dient

ook onomstotelijk vast te staan dat de kandidaat zich geheel buiten zijn schuld niet heeft kunnen voorbereiden. De rector zal het verzoek slechts in overweging nemen nadat de examinerator in het desbetreffende vak de rechtvaardigheid van het verzoek heeft onderschreven.

- 11 De rector maakt in geval 9 en 10 **proces-verbaal** op van zijn beslissing. Indien het verzoek van de kandidaat gehonoreerd wordt, maakt de kandidaat indien nodig zo spoedig mogelijk een afspraak met de examinerator. Van de gemaakte afspraak wordt de rector op de hoogte gesteld, waarna de afspraak bindend is.
- 12 Een kandidaat die te laat komt, beëindigt de toets uiterlijk op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt. Bij een schriftelijke examentoets mag de kandidaat uiterlijk tot een half uur na het officiële begin van de toets tot het examenlokaal worden toegelaten.
- 13 Een mondelinge examentoets is beëindigd wanneer de examinerator binnen de vastgestelde tijd, de kandidaat toestemming geeft te vertrekken.
- 14 Een schriftelijke examentoets is beëindigd wanneer de kandidaat rekening houdend met de examentijd, zijn werk bij de toezichthouder inlevert. Een kandidaat mag het examenlokaal niet eerder verlaten dan 30 minuten na de officiële begintijd van het examen en ook niet gedurende de laatste 15 minuten van het schriftelijk examen.
- 15 Het schoolexamen wordt een week voor de aanvang van het schriftelijke examen afgesloten. Schoolexamentoetsen zijn niet meer mogelijk.
- 16 Het examen moet het mogelijk maken een oordeel te vormen over de kennis en de vaardigheden van de kandidaat. De kandidaat maakt daarom tijdens het examen exclusief gebruik van eigen kennis en vaardigheden. Hij mag daarbij uitsluitend gebruik maken van hulpmiddelen die door de schoolleiding zijn goedgekeurd.
- 17 Indien een kandidaat zich ten aanzien van het schoolexamen aan enige vorm van fraude heeft schuldig gemaakt en dit voor, tijdens, of na het schoolexamen wordt ontdekt, wordt hem/haar in principe voor de desbetreffende toets het cijfer 1 (één) toegekend en kan zijn/haar recht op herkansing gedeeltelijk of geheel door de rector worden ontnomen. Bij zeer ernstige fraude kan de rector de kandidaat verdere deelneming aan het examen ontzeggen.
Indien de fraude eerst na afloop van het centraal schriftelijk examen wordt ontdekt, onthoudt de rector de kandidaat het diploma. Indien een andere onregelmatigheid eerst na afloop van het centraal schriftelijk examen wordt ontdekt, kan de rector de kandidaat het diploma onthouden.
- 18 Onder fraude of enige andere vorm van onregelmatigheid wordt verstaan: het bij enig deel van het examen handelen of nalaten te handelen, met als oogmerk het onrechtmatig bewerkstelligen van een beter resultaat voor zichzelf of voor een ander.

Fraudehandelingen zijn bijvoorbeeld:

- a. het vóór een toets inzicht verwerven of proberen te verwerven in (concept-) opgaven en/of uitwerkingen en correctiemodellen etc.
- b. het bij zich hebben en/of gebruik maken van incriminerende aantekeningen in tijdens de toets te gebruiken boeken en/of andere hulpmiddelen.
- c. het gebruik maken van zogenaamde spiekbriefjes.
- d. het tijdens de toets mondeling of schriftelijk vragen naar en/of ontvangen van incriminerende gegevens.
- e. het tijdens de toets overnemen van gegevens uit het werk van een andere kandidaat met of zonder diens toestemming.
- f. het scheppen van gelegenheid tot frauduleuze handelingen.
- g. Het inleveren van scripties, (verslagen van) praktische opdrachten of profielwerkstukken die geheel Of grotendeels door anderen dan de kandidaat (of kandidaten) zijn gemaakt.

Optreden in geval van fraude

- a. Indien naar het oordeel van een surveillant een kandidaat heeft gefraudeerd, wordt de kandidaat er

onmiddellijk op attent gemaakt dat een schriftelijk verslag (procesverbaal) van het geconstateerde zal worden opgesteld.

- b. Aan de kandidaat wordt overgelaten de toets af te maken dan wel meteen de examenlokaal te verlaten, met dien verstande dat hij/zij niet binnen een half uur na aanvang van de toets de zaal mag verlaten
- c. Na afloop van de zitting stelt de surveillant de examenvoorzitter mondeling van het gebeuren op de hoogte en levert het procesverbaal in.
- d. Indien de fraude bij het nakijken van het werk door de vakdocent wordt geconstateerd, stelt deze direct een gedagtekend en ondertekend verslag op van het geconstateerde en levert hij/zij dit vergezeld van het werk, zo spoedig mogelijk in bij de schoolleiding voor verdere afhandeling.

Afhandeling

- a. Alvorens een beslissing te nemen wordt de kandidaat gehoord door de rector in aanwezigheid van de secretaris.
- b. Indien de rector van oordeel is dat er inderdaad sprake was van fraude, wordt aan de kandidaat voor de desbetreffende toets het cijfer 1 (één) toegekend en kan zijn/haar recht op herkansing gedeeltelijk of geheel door de rector worden ontnomen.
Een toets waarvoor als gevolg van fraude het cijfer 1 is toegekend, kan in het schooljaar waarin de fraude is gepleegd, niet worden herkanst. Bij zeer ernstige fraude kan de rector de kandidaat verdere deelneming aan het examen ontzeggen.
- c. De rector stelt zijn beslissing op schrift en geeft een afschrift daarvan aan de kandidaat of diens ouders/voogden/verzorgers, als ook aan de inspectie.

Beroep

De kandidaat kan tegen een beslissing van de rector in beroep gaan bij het schoolbestuur en/of de inspectie. Het beroep moet binnen 48 uur schriftelijk worden ingediend.

- 19 De correctie van SE-toetsen dient te geschieden binnen veertien dagen na het tijdstip waarop de toets is afgenomen. Na correctie worden de SE-toetsen door de examinatoren met de kandidaten besproken. De examinerator zorgt ervoor dat de behaalde cijfers binnen 3 weken na toetsdatum in de geautomatiseerde cijferadministratie van de school zijn ingevoerd. Een leerling die niet bij de reguliere bespreking van het SE aanwezig was, heeft nog tot twee lesweken na die bespreking recht op inzage in het werk. Daarna wordt het SE-cijfer onherroepelijk.
- 20 De examinerator mag voor de onderdelen van het schoolexamen en voor het centraal schriftelijk examencijfers toekennen dan wel voorstellen uit de schaal 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal. Afronding tot een geheel cijfer vindt slechts plaats bij het vaststellen van het eindcijfer. Voordien wordt een cijfer afgerond op 1 decimaal, met dien verstande dat, de eerste decimaal met 1 verhoogd wordt indien de tweede decimaal 5 of hoger is, zo niet dan wordt de tweede decimaal verwaarloosd.
- 21 Tabellenboeken en logaritmetafels worden niet door de school verstrekt.
- 22 In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de rector.

§ 5 Commissie van beroep

- Art. 1. De Commissie van Beroep bestaat uit de waarnemend-rector en vier docenten die lid zijn van de Examencommissie; één uit de talenrichting één uit de sociaaleconomische richting, één uit de exacte richting en de coördinator van de examenklassen. Voor elk lid van de commissie wordt een plaatsvervangend lid aangewezen. Voor de coördinator wordt als plaatsvervanger een examenklasmentor aangewezen.
- Art. 2. Bij elke zitting wijst de Commissie van beroep uit haar midden een voorzitter aan. De waarnemend-rector bekleedt permanent het secretariaat.
- Art.3. Een kandidaat kan in beroep gaan ingeval:

- a. hij de juistheid van een hem toegekend cijfer voor een schoolexamenonderdeel in twijfel trekt.
 - b. hij zich niet kan verenigen met de wijze waarop een onderdeel van het schoolexamen is afgenomen.
 - c. hij van oordeel is dat zijn prestatie of cijfer negatief beïnvloed is door een of meer factoren waar hijzelf geen invloed op heeft kunnen uitoefenen.
- Art. 4. Een kandidaat die in beroep wil, wendt zich schriftelijk tot de rector of diens plaatsvervanger niet later dan 2 schooldagen nadat hem zijn cijfer bekend is geworden. Indien het beroep betrekking heeft op de omstandigheden waaronder of de wijze waarop het onderdeel is afgenomen dan dient het beroep niet later dan 2 schooldagen na het voorval ingediend te worden. De rector of diens plaatsvervanger zal de Commissie van Beroep gelasten een onderzoek in te stellen.
- Art. 5. Beslissingen binnen de Commissie van Beroep worden met meerderheid van stemmen genomen.
- Art. 6. Individuele beslissingen van de Commissie van Beroep scheppen geen precedent voor andere schijnbaar identieke gevallen. Elk geval wordt apart onderzocht.
- Art. 7a. De docent tegen wie een kandidaat in beroep gaat, mag bij behandeling van de zaak geen zitting hebben in de Commissie van Beroep.
- Art. 7b. Ingeval de kandidaat in beroep gaat tegen een beslissing van de schoolleiding, mag de waarnemend-rector geen zitting hebben in de Commissie van Beroep bij de behandeling van de zaak. De Commissie van Beroep wijst in voorkomende gevallen een plaatsvervanger voor de waarnemend-rector aan.
- Art. 8. De Commissie van Beroep brengt de betrokkenen en de Examencommissie schriftelijk in kennis van haar beslissing met vermelding van de argumenten die hiertoe hebben geleid.
- Art. 9a. Partijen in een geschil kunnen binnen 2 schooldagen na de bekendmaking van de beslissing in hoger beroep gaan bij de Examencommissie, indien de Commissie van Beroep naar het oordeel van een of meer partijen niet de juiste beslissing heeft genomen.
- Art. 9b. Indien tenminste 5 leden van de Examencommissie van mening zijn dat de Commissie van Beroep niet de juiste beslissing heeft genomen, kunnen zij binnen twee schooldagen na bekendmaking van de beslissing een vergadering van de Examencommissie hierover aanvragen.

§ 6 Herkansingsregeling

Sommige onderdelen van het schoolexamen mag je herkansen. Hierbij gelden de volgende regels:

1. Alleen schriftelijke of mondelinge SE-toetsen kunnen worden herkanst; voortgangstoetsen en handelingsdelen kunnen niet worden herkanst. Ook onvoldoende gemaakte praktische opdrachten kunnen in principe niet worden herkanst. In uitzonderingsgevallen kan de schoolleiding op verzoek van een leerling in havo-5 op grond van dringende redenen beslissen dat een onvoldoende gemaakte praktische opdracht alsnog herkanst wordt. De leerling verliest hierdoor het recht op één herkansing.
2. Je moet gedurende het schooljaar tenminste 95% van de lessen van het desbetreffende vak actief hebben gevolgd.
3. Je mag maximaal 2 herkansingen doen.
4. Ingehaalde SE-toetsen kunnen niet worden herkanst.
5. Het aantal ingehaalde SE-toetsen wordt in mindering gebracht op het maximale aantal herkansingen.
6. Indien je per **16 maart 2018** (havo-5) nog opdrachten, handelingsdelen, vakken of delen van vakken naar behoren af te ronden hebt of indien je het pws niet tijdig hebt ingeleverd, mag je geen enkele herkansing doen.
7. In de volgende gevallen kan de schoolleiding besluiten dat je slechts één of zelfs geen enkele herkansing mag doen:
 - Wanneer je in de loop van het schooljaar 2017/2018 één of meer opdrachten of handelingsdelen niet tijdig hebt afgerond.

- Bij regelmatig ongeoorloofd verzuim van lessen bij welk vak dan ook.
- In geval van fraude bij welk vak dan ook.

Elk vak waarvoor in de loop van het schooljaar SE-toetsen worden afgenomen (met uitzondering van praktische opdrachten), biedt een herkansing aan. Hierbij kunnen zich de volgende mogelijkheden voordoen:

1. Indien er is één collectieve herkansingstoets waarmee de cijfers van twee specifiek genoemde SE-toetsen vervangen worden dan vervangt het herkansingscijfer het cijfer van elk van die specifiek genoemde SE-toetsen dat lager is dan het behaalde herkansingscijfer.
2. Er zijn twee afzonderlijke herkansingstoetsen. De leerling kan slechts één van die herkansingstoetsen kiezen. Een hoger herkansingscijfer vervangt dan uitsluitend het cijfer van de gekozen SE-toets.

In de PTA's per vak vind je hoe de herkansingstoetsen per vak geregeld zijn en wat de leerstof is voor die herkansingen.

§ 7 Herkansing afgerond vak

“Herexamen afgerond vak” geldt voor leerlingen die bevorderd worden naar havo-5, maar een onvoldoende hebben voor CAV1 en rekenen, vakken die in havo-4 wordt afgerond. Je mag maximaal in één vak dat in havo-4 afgerond wordt, herexamen doen.

De toetsen voor het herexamen afgerond vak vinden plaats in havo-5 volgens het SE-schema van havo-4.

Neem (aan het begin van het nieuwe schooljaar) tijdig contact op met je docent betreffende de leerstof voor deze toetsen en de wijze waarop het resultaat meetelt voor het eindcijfer. Ook hier geldt dat de leerling zelf verantwoordelijk is voor het zich op de hoogte te stellen van toetsdata en toetsplaats. Inschrijving SE-herkansing “Her Afgerond Vak” (schooljaar 2016-17): **do 26 oktober 2017**.

§ 8 Centraal Schriftelijk herexamen (tweede tijdvak)

Een kandidaat die na het eerste tijdvak niet geslaagd is, maar die nog wel kan slagen door in een CSE-vak herexamen te doen, mag in één CSE-vak herexamen doen. Ook kandidaten die na het eerste tijdvak al geslaagd zijn, mogen in één CSE-vak herexamen doen om hun cijfer te verbeteren.

Een kandidaat die gedurende het eerste tijdvak vanwege ziekte een CSE-vak gemist heeft, moet zich met een doktersbrief tot de schoolleiding wenden teneinde in aanmerking te kunnen komen om in meer dan een CSE-vak herexamen te doen.

Kandidaten die na het eerste tijdvak definitief zijn afgewezen, mogen in één CSE-vak herexamen doen om hun cijfer te verbeteren en eventueel in aanmerking te komen voor een vrijstelling.

§ 9 Vrijstellingen

Alleen de officiële vrijstellingen gelden.

Voor een vak met een CSE (centraal schriftelijk examen) krijg je een vrijstelling als je eindcijfer 7 of hoger is **en** zowel het SE-gemiddelde (schoolexamens) als het CSE cijfer 6,0 of hoger is.

Voor vakken zonder CSE, kun je voor een vrijstelling kiezen als je afgeronde cijfer een 6 is. Het betreft nu nog de vakken ASW, Rekenen en het profielwerkstuk voor Havo-5. Bedenk wel dat de cijfers van ASW en het profielwerkstuk meetellen in het combinatiecijfer. Een 7 voor het combinatiecijfer levert 1 compensatiepunt op: het is dus de moeite waard je cijfer te verbeteren!

Heb je geen vrijstelling voor een vak, dan doe je dus alle SE's opnieuw, dus ook de praktische opdrachten, behalve de handelingsdelen.

We passen in de hele bovenbouw de ‘**95% actief in de les**’ regel toe, d.w.z. dat als een leerling verleden jaar een hoger cijfer voor een SE-toets heeft gescoord dan dit jaar en de leerling 95% van de lessen van dat vak *in de betreffende SE-periode actief* gevolgd heeft, het hogere cijfer zal tellen.

Aanvullende voorwaarden:

- Het SE betreft globaal dezelfde leerstof,
- Bij schriftelijke toetsen mag *het huidige cijfer niet meer dan 1,5 punt lager zijn dan het eerder behaalde cijfer. Hoger mag wel.*

De mentor en de vakdocent ontvangen aan het begin van het schooljaar een cijferoverzicht (SE) van de leerlingen die zijn gedoubleerd. *Per SE-periode* stelt de vakdocent vast welke SE-cijfers eventueel aangepast dienen te worden. **Dit kan tot uiterlijk 14 dagen voor de start van het CSE.**

§ 10 Niet naar behoren en beoordeling “onvoldoende”

Indien je per **16 maart 2018** niet aan al je naar-behoren-verplichtingen hebt voldaan (bijvoorbeeld voor lob), of een beoordeling “onvoldoende” voor cav, lob of lo hebt, mag je **geen enkele herkansing doen**. Een kandidaat die qua cijferlijst voldoet aan de slagingsnorm, maar een beoordeling “onvoldoende” heeft voor cav, lob of lo, is: **gezakt**. Houd er rekening mee dat het in principe **na wo 2 mei 2018** (cijfers definitief en opgestuurd naar inspectie) niet meer mogelijk is om in het lopende schooljaar nog een onvoldoende beoordeling voor cav of lo op te halen. In het desbetreffende PTA per vak is de uiterste datum aangegeven.

§ 11 Bonuspuntenregeling schoolactiviteiten

*De bonuspuntenregelingen zijn momenteel in samenwerking met het bevoegd gezag en Inspectie Onderwijs in revisie. De regelingen zijn dus aan verandering onderhevig.

Om leerlingen die veel tijd steken in schoolactiviteiten, te belonen is in januari 2004 op voordracht van de leerlingenraad het volgende voorstel aangenomen.

Procedure voor verkrijgen van een bonuspunt of extra herkansing:

1. Je moet actief deelnemen aan een naschoolse activiteit.
2. Je moet minimaal 40 uur hieraan hebben besteed.
3. De begeleider van de schoolactiviteit let op jouw actieve participatie en tekent het formulier “beloning schoolactiviteiten” (bij administratie ophalen).
4. Hierna haal je een handtekening bij je conrector.
5. Daarna ga je met dit formulier naar de docent van het vak waarvoor je het bonuspunt of de extra herkansing wilt gebruiken
6. **Voorwaarde hiervoor is dat je voor dat vak minimaal 95% van de lessen actief hebt gevolgd en je gedrag goed is.** (Geen fraude bijv.)

Als bonus heb je in de examenklas maar één optie:

- één extra herkansing van een schriftelijk schoolexamen.

Enkele voorbeelden van bonusactiviteiten zijn:

Leerlingenraad - Schoolkrant - Yearbook - Sportteams PSC - Tienerparade-commissie –overige PSC-clubs - Website-crew, vriendenhelp, etc.

Voor examenklassers geldt dat het formulier uiterlijk **9 t/m 11 april 2018** moet worden ingeleverd in verband met de inschrijving voor de herkansing. De herkansing vindt plaats tijdens de **herkansingsperiode 17 april t/m 19 2018**.

§ 12 Data Centraal Schriftelijk Examen Eerste tijdvak

<i>Geplande data Centraal Schriftelijk Examen CSE-I 2018</i>		
Datum	HAVO	VWO
ma 7 mei	07.30 – 10.30: Informatica	07.30 – 10.30: Informatica
di 8 mei	07.30 – 10.30: Papiamentu	07.30 – 10.30: Papiamentu
wo 9 mei	07.30 – 11.00: Nederlands	07.30 – 11.00: Nederlands
ma 14 mei	07.30 – 11.00: Natuurkunde	07.30 – 11.00: Wiskunde A, B of C
di 15 mei	07.30 – 10.00: Engels	07.30 – 10.00: Frans
wo 16 mei	07.30 – 10.30: Aardrijkskunde	07.30 – 10.00: Engels
do 17 mei	07.30 – 10.30: Geschiedenis	07.30 – 11.00: Scheikunde
vr 18 mei	07.30 – 11.00: Economie	07.30 – 10.30: Geschiedenis
ma 21 mei	07.30 – 10.00: Spaans	07.30 – 10.30: Aardrijkskunde
di 22 mei	07.30 – 10.00: Frans	07.30 – 11.00: Biologie
wo 23 mei	07.30 – 11.00: Management & Organisatie	07.30 – 11.00: Economie
do 24 mei	07.30 – 11.00: Wiskunde A of B	07.30 – 11.00: Natuurkunde
vr 25 mei	07.30 – 11.00: Scheikunde	07.30 – 11.00: Management & Organisatie
ma 28 mei	07.30 – 11.00: Biologie	07.30 – 10.00: Spaans
di 29 mei	07.30 – 10.30: Kunstvak Algemeen	07.30 – 10.30: Kunstvak Algemeen

§ 13 Verklarende woordenlijst

centraal examen:	De meeste vakken hebben een centraal schriftelijk examen aan het eind van havo 5.
combinatiecijfer:	Voor slagen telt het gemiddelde van een aantal vakken mee als één cijfer, het zogenaamde combinatiecijfer. Dit zijn de vakken asw en het pws.
compensatiepunt:	Voor elk vak dat niet in het combinatiecijfer valt, en voor het combinatiecijfer in zijn totaliteit kunnen compensatiepunten behaald worden, met dien verstande dat een eindcijfer 7 één compensatiepunt oplevert, een eindcijfer 8 twee compensatiepunten, een eindcijfer 9 drie compensatiepunten en een eindcijfer 10 vier compensatiepunten.
examentoets:	Een toets die meetelt voor het schoolexamen en voor de overgang. Examentoetsen in de examenklas worden zoveel mogelijk gehouden in de lesvrije toetsperioden in september/oktober, december en maart.
examenvak:	Er is geen onderscheid meer tussen examenvakken en andere vakken. Alle vakken hebben hetzij een schoolexamen, dan wel een schoolexamen plus een centraal schriftelijk examen en tellen mee voor slagen of zakken.
gemeenschappelijk deel:	De vakken waarvan wettelijk is vastgesteld dat ze door alle leerlingen in de bovenbouw gevolgd moeten worden.
handelingsdeel:	Sommige vakken hebben een handelingsdeel. Dit handelingsdeel bestaat uit een aantal activiteiten die je moet uitvoeren. Deze activiteiten moeten "naar behoren" worden uitgevoerd. Zolang je het handelingsdeel niet hebt afgerond, heb je je schoolexamen niet afgesloten.
keuzevak:	Iedere leerling moet in één keuzevak examen doen.
naar behoren:	Voor sommige opdrachten krijg je geen cijfer, ze moeten "naar behoren", ofwel voldoende, zijn. Zolang je deze opdrachten niet "naar behoren" hebt uitgevoerd, kun je je examen niet halen. De vakken cav en lo hebben geen eindcijfer, voor deze vakken moet je als geheel een voldoende beoordeling krijgen. Ook lob moet "naar behoren" zijn afgerond.
praktische opdracht:	Een opdracht die je alleen of in een groepje uitvoert en die meetelt voor het schoolexamen. Het kan gaan om het uitvoeren van een experiment, een literatuurstudie etc. Een praktische opdracht wordt afgesloten met een verslag of een presentatie en wordt beoordeeld met een cijfer.
profieldeel:	De vakken die horen bij het profiel dat je hebt gekozen. Bovendien maakt het profielwerkstuk deel uit van het profieldeel.
profielwerkstuk:	In het examenjaar maak je een werkstuk dat betrekking heeft op één of meer vakken uit je profiel. Dit wordt het profielwerkstuk (pws) genoemd. Voor het pws geldt een uiterste inleverdatum. Indien het pws niet op tijd is ingeleverd, mag je na de uiterste inleverdatum geen herkansingen meer doen. Het pws wordt met een cijfer beoordeeld en telt mee in het zogenaamde combinatiecijfer. Om te kunnen slagen moet je voor het pws ten minste een 3,5 onafgerond als eindcijfer behalen.
pta:	Afkorting van "Programma van Toetsing en Afsluiting". In het pta staat per schooljaar en per vak precies beschreven hoe het schoolexamen geregeld is: hoeveel toetsen er zijn, wat de leerstof is, hoe zwaar de toetsen meetellen voor het schoolexamen etc.
schoolexamen:	Alle vakken hebben een zogenaamd schoolexamen. Het schoolexamen voor een vak bestaat uit een aantal toetsen en opdrachten. In het pta staat beschreven hoe zwaar de verschillende onderdelen meetellen voor het eindcijfer van het schoolexamen. Het schoolexamen begint voor een aantal vakken al in de vierde klas.
SE-periode:	Voor de examenklassen zijn er 3 SE-perioden, in september/oktober 2017, in december 2017 en in maart 2018. Tijdens deze SE-perioden zijn er geen lessen. SE-toetsen worden zoveel mogelijk in de SE-perioden gehouden.
vrije ruimte:	Een deel van de studielast mag door de school op eigen wijze worden ingevuld. Dit wordt de vrije ruimte genoemd. In de vrije ruimte zit in ieder geval één keuzevak. Verder vallen de modules leerstrategieën, leerlingbegeleiding, mento rlessen en dergelijke ook in de vrije ruimte.
weging:	Hoe zwaar een toets meetelt voor het rapport en voor het examen, wordt weergegeven met een wegingpercentage. Het totaal van alle wegingpercentages moet in principe uitkomen op 100%.

DEEL III

Praktische informatie

Hoofdstuk 5 Praktische informatie examen

Centraal schriftelijk Examen (CSE) omvat examens die aan het eind van het schooljaar gemaakt worden door alle leerlingen. De vakken van het CSE zijn: Pa, Ne, En, Sp, Du, Fr, Kuv, Gs, Ak, M&O, Ec, Wi (a/b en c op vwo), Na, Sk, Bi en In.

De examens worden voor een deel in Nederland en voor een deel op Curaçao gemaakt. Alle havo-vwo scholen op Curaçao, Aruba, St. Maarten en de BES eilanden maken dezelfde examens op dezelfde dag en op hetzelfde tijdstip. Dit geldt ook voor Nederland bij de in Nederland gemaakte examens.

§ 1 Examenvorbereiding

Naast de reguliere lessen organiseert de school ook speciale activiteiten om de leerlingen voor te bereiden op het examen. Zoals:

- o Steunlessen;
- o Oefenexamens;
- o Inspiratie en motivatiesessies;
- o Examenvreestraining;
- o Gerichte activiteiten ter vergroting van de ouderbetrokkenheid;
- o Ook de bestudering van dit boekje vormt een onderdeel van de examenvorbereiding. De school organiseert in de april/mei oefensessies. Verdere informatie over deze bijeenkomsten wordt op het prikbord opgehangen.

§ 2 Instructies voor examens (SE en CE) 2017-2018

- Lokalen- informatie vitrinekast

In de vitrinekasten op de gang bij de administratie, hangt alle belangrijke informatie voor de examenklassen Havo-5 en Vwo-6. Raadpleeg geregeld de informatie die speciaal voor jullie wordt opgehangen.

- Op tijd aanwezig

Wees steeds 15 minuten voor aanvang van een examen in het examenlokaal aanwezig. De examenzitting wordt dan geopend en er wordt gecontroleerd of elke examenkandidaat aanwezig is.

- Indien meer dan half uur te laat

Een examenkandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na het begin van het examen nog tot het examenlokaal worden toegelaten en heeft geen recht op extra tijd.

Hij/zij levert het werk in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.

Kom je meer dan een half uur te laat dan mag je niet meer deelnemen aan het examen voor het betreffend vak.

Bij een geldige reden, ter beoordeling van de schoolleiding, kan je voor dit vak verwezen worden naar het tweede tijdvak. Op de overige examenzittingen van het eerste tijdvak moet je wel verschijnen.

- Tassen vóór in lokaal

Tassen worden vóór in het examenlokaal gezet. Je haalt alle hulpmiddelen die je voor het examen mag gebruiken uit je tas.

- Mobiel of ander communicatiemiddel

De mobiele telefoon, smartphone, smartwatch of andere communicatiemiddelen worden in het examenlokaal niet gebruikt. Alle communicatiemiddelen dienen uitgeschakeld te zijn of op silent te zijn gezet en in je schooltas bewaard. Tijdens het examen mogen deze apparaten niet afgaan. Het is ten strengste verboden mobiele telefoons en ander technische apparatuur in het examenlokaal op zak te hebben.

- Geen horloges/gebruik wandklok

De examenkandidaten hebben geen horloge om. In het examenlokaal hangt een wandklok waarop de tijd goed af te lezen is.

- Rust in het lokaal

Tijdens het uitdelen van de opgaven is het stil en heerst er volkomen rust in het examenlokaal. Lopen in het lokaal mag niet (zonder toestemming).

- Eten en drinken tijdens examen

Je mag een klein pakje of flesje drinken en wat eten meenemen voor gebruik tijdens het examen. Blikjes zijn verboden, omdat het geluid bij het openen storend werkt. Wikkel je koude drank in een droog doek of in voldoende keukenpapier om het condensvocht op te vangen. Neem geen literpakken en/of grote hoeveelheden en/of geurenden en geen krakende verpakking of ander storend materiaal, mee.

Drink niet te veel tijdens het examen, dit betekent vaak naar het toilet en gaat ten koste van je examentijd.

- Toiletbezoek

Het is niet toegestaan het examenlokaal te verlaten zonder toestemming van een surveillant. Zelfs als je naar het toilet moet, moet je even toestemming vragen. Na verkrijging van toestemming wordt je begeleid door een docent naar het toilet. Houd rekening met overlast!

- Examenpapier

Het examen wordt gemaakt op officieel examenpapier. De school waarmerkt en verstrekt zowel klad als net examenpapier.

Examenkandidaten mogen geen papier meenemen naar het examenlokaal en ook geen (blanco) papier meenemen uit het examenlokaal. Papier dat je niet hebt gebruikt lever je in bij de surveillant.

Steek je vinger op voor extra papier, dat aangereikt wordt door een surveillant.

- Bijlagen en voorgedrukt blad

Voor sommige vakken wordt het examen op voorgedrukte formulieren gemaakt waarop je precies kunt zien of het om een open vraag of een meerkeuzevraag gaat.

Bij een aantal vakken kan het voorkomen dat je bij de aanvang van het examen bij de opgaven bijlagen ontvangt. Het is zelfs mogelijk dat je op deze bijlagen moet werken.

- Penkleur/tippex/potlood

Maak het examen met een balpen. Neem je eigen balpen mee. Neem ook een reserve pen mee. Je mag tijdens het examen niets lenen!!

Het examen mag alleen in blauwe of zwarte inkt gemaakt worden. Schrijf nooit met de kleur rood. Deze kleur is voorbehouden aan de corrector. Andere inktkleuren als groen, paars, enz. zijn ook niet toegestaan. Het examen mag niet met potlood worden gemaakt. Alleen voor tekeningen en grafieken mag een potlood of kleurpotlood worden gebruikt.

Het gebruik van correctievloeistof (bv Tipp-ex) is niet toegestaan.

Meerkeuzevragen (multiple choice) worden met balpen en hoofdletters ingevuld!

- Kantlijn/naam/klas/datum/naam docent

De eerste tien (10) regels hou je open en je trekt een horizontale lijn. Hier noteer je links je naam, examenvak, klas/cluster en naam van je docent.

Hieronder en op de overige bladen, trek je een brede kantlijn van 3 cm, zodat de corrector bij het nakijken van je examenwerk ruimte heeft om eventuele aantekeningen te plaatsen.

Geef, in de kantlijn, duidelijk aan om welke opgave het gaat.

- Vragen stellen onder het examen

Als je tijdens het examen iets nodig hebt, trek je de aandacht van een surveillant door je vinger op te steken. De surveillant mag geen aanwijzingen geven over het examen, ook niet als er vermoeden bestaat dat er sprake is van een fout in een opgave. Eventueel voorkomende drukfouten of andere fouten worden ofwel in het voordeel van de examenkandidaat uitgelegd ofwel door een erratumblad gecorrigeerd.

- Fouten in opgaven

Van reeds opgemerkte fouten in de opgaven wordt door of namens de directeur (voorzitter van de examencommissie) of de corrector examenklassen (vicevoorzitter examencommissie) voor het begin van het examen mededeling gedaan.

Over fouten, die tijdens een examen worden ontdekt, mogen geen mededelingen worden verstrekt. Bij de correctie van het werk en bij de cijfertoekenning zal met zo'n fout, indien nodig, rekening worden gehouden.

- Goede controle bij inlevering/alles inleveren/na inlevering geen veranderingen meer

Controleer voordat je het werk inlevert of je niets vergeten bent.

Alle opgaven, voorzien van je naam, examenvak, klas/cluster en naam van je docent, moeten worden ingeleverd; ook kladpapier e.d.!

- Inleveren van het gemaakte examen

Zorg dat je het examenwerk aan de surveillant overhandigt wanneer die langskomt of vóór in het examenlokaal. Als het examenwerk wordt opgehaald blijf je op je plaats zitten.

Denk erom dat dan ook alle examenwerk wordt ingeleverd. Als je eenmaal het examenlokaal verlaten hebt, mag je niet terugkomen om een papier, dat je vergat in te leveren alsnog af te geven.

De surveillant zal je na controle van het ingeleverd werk toestemming geven om het examenlokaal te verlaten. Je verlaat, in alle stilte, het examenlokaal!

Onder geen beding mag daarna nog iets aan het examenwerk worden gewijzigd!

Het is een examenkandidaat niet toegestaan om foto of kopie van een examenwerk te maken.

- Meekrijgen examenopgaven /naam op blaadje schrijven eventueel

Examenopgaven mogen pas na het einde van het examen de zaal uit. De volgende dag van het examen mag je het examen bij je lesgevende docent ophalen. Schrijf eventueel je naam en klas/cluster op het examenblad zodat je het exemplaar waaruit je hebt gewerkt kan meekrijgen.

- Verlaten van het examenlokaal

Het is niet toegestaan het examenlokaal binnen een uur na aanvang van het examen te verlaten. Het is niet toegestaan het examenlokaal gedurende het laatste kwartier van het examen definitief te verlaten. Met andere woorden: het examenlokaal mag niet worden verlaten: a) het eerste uur; b) het laatste kwartier. Je mag pas weg gaan als je het werk hebt ingeleverd.

Aan het einde van een examen blijven de examenkandidaten zitten, totdat de surveillant het sein geeft om het examenlokaal te verlaten.

- Wat te doen bij ziekte of verhindering door een andere geldige reden

Bij ziekte moet de school bijtijds worden gewaarschuwd, vóór de aanvang van het examen.

Denk er om: een gemist examenonderdeel kan niet automatisch worden ingehaald.

Een kandidaat die gedurende het 1e tijdvak vanwege ziekte een CSE-vak gemist heeft, moet zich met een doktersbrief tot de schoolleiding wenden om in aanmerking te kunnen komen om in meer dan één CSE-vak herexamen te doen.

Is een examenkandidaat om een geldige reden verhinderd, dan wordt er in het tweede tijdvak gelegenheid gegeven om maximaal twee Centraal Schriftelijk Examen te voltooien. De schoolleiding kan bepalen dat er sprake is van een uitzonderlijke situatie.

Een examenkandidaat die tijdens het examen ziek/onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. In overleg met de examenkandidaat beoordeelt de schoolleiding of de examenkandidaat na enige tijd het werk kan hervatten.

Deelname aan een examenzitting betekent dat het eenmaal gemaakte werk zijn geldigheid behoudt. Bij zeer bijzondere omstandigheden (bv. overlijden familie) en eigen ziekte kan, in overleg met de schoolleiding, voor de aanvang van het examen duidelijk worden vastgesteld of een examenkandidaat in zo'n geval in staat is aan het Centraal Schriftelijk Examen deel te nemen.

- Fraude en onregelmatigheden

Indien een examenkandidaat zich bij het Centraal Examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan hem de (verdere) deelname aan het examen worden ontzegd. Andere maatregelen zijn mogelijk, zoals het ongeldig verklaren van een reeds afgelegd deel van het examen.

- Berekening eindcijfers

Het eindcijfer van het examen is het gemiddelde van het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).

Voor vakken zonder CSE is het cijfer van het schoolexamen meteen het eindcijfer.

Het combinatiecijfer telt als een uitzonderlijk eindcijfer mee.

Als het eerste cijfer achter de komma een vier (4) of lager is, wordt het eindcijfer naar beneden afgerond. Als dat cijfer een vijf (5) of hoger is, wordt het eindcijfer naar boven afgerond.

- Uitslag

De uitslag van het examen havo en vwo zal onder voorbehoud op **donderdag, 14 juni 2018** bekend worden gemaakt. Niet geslaagde kandidaten worden gebeld. Als alle afgewezen kandidaten zijn ingelicht, worden de geslaagde kandidaten gebeld.

Alle leerlingen ontvangen een voorlopige cijferlijst (eventueel nodig voor een loting).

Bel niet zelf naar school en geef, als je geen telefoon hebt of elders verblijft, een nummer waarop je wel bereikbaar bent aan je mentor door.

De afgewezen kandidaten worden uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst op **vrijdag, 15 juni 2017**. De informatie betreft advies van de docenten in verband met het herexamen. De kandidaat kan zich dan inschrijven voor het herexamen.

De exacte tijd wordt later bekend gemaakt.

- Diploma-uitreiking

De diploma-uitreiking is op **vrijdag 6 juli 2018**. Een uitnodiging volgt later.

Waarmerken diploma

Elke leerling krijgt vijf (5) copieën van hun diploma die gewaarmerkt worden. Deze gewaarmerkte diploma's kunnen worden gebruikt bij de definitieve inschrijving aan het instituut waar de opleiding zal worden vervolgd.

§ 3 Toegestane hulpmiddelen

Vak	Havo	Vwo
Alle vakken	Basispakket, bestaande uit: - Schrijfmateriaal incl. millimeterpapier - tekenpotlood - blauw en rood kleurpotlood - liniaal met millimeterverdeling - passer - geometrische driehoek - vlakgum - elektronisch rekenapparaat ³⁾	Basispakket, bestaande uit: - Schrijfmateriaal incl. millimeterpapier - tekenpotlood - blauw en rood kleurpotlood - liniaal met millimeterverdeling - passer - geometrische driehoek - vlakgum - elektronisch rekenapparaat ³⁾
Alle schriftelijke examens	Woordenboeken Nederlands ¹⁾	Woordenboeken Nederlands ¹⁾
Moderne vreemde talen	Woordenboeken naar en van de modern vreemde taal ²⁾	Woordenboeken naar en van de modern vreemde taal ²⁾
Wiskunde A, B, C	- grafische rekenmachine ⁴⁾	- grafische rekenmachine ⁴⁾

	- roosterpapier in cm ²	- roosterpapier in cm ²
Biologie, Natuurkunde, Scheikunde	Regulier (nieuw examenprogramma): - goedgekeurd informatieboek: BINAS 6e druk ⁶⁾ of Sciencedata - GEEN grafischerekenmachine ⁴⁾	Regulier (nieuw examenprogramma): -goedgekeurd informatieboek: BINAS 6e druk ⁶⁾
Economie	Geen grafische rekenmachine ⁴⁾	Geen grafische rekenmachine ⁴⁾
Management & Organisatie	<u>Geen</u> grafische rekenmachine ⁴⁾	<u>Geen</u> grafische rekenmachine ⁴⁾
Informatica	Grafische rekenmachine ⁴⁾	Grafische rekenmachine ⁴⁾
Aardrijkskunde	Grote Bosatlas 53 ^e en 54 ^e druk ⁵⁾	

§ 4 Examenmogelijkheden leerlingen met beperking

Leerlingen met speciale behoeftes komen in aanmerking voor bijzondere voorzieningen.

Deze leerlingen dienen een verklaring van een psycholoog, een orthopedagoog of een medisch specialist te overleggen. Deze verklaring wordt in augustus voorafgaand aan het examen overhandigd. Bovengenoemde leerlingen maken hun examen in het zorglokaal.

- Leerlingen met dyslexie

Tijdverlenging (maximaal een half uur).

Verklanking (audio), het examen kan worden voorgelezen door middel van een daisy-cd (dit geldt alleen voor examens gemaakt in Nederland en alleen tijdens het 1^e tijdvak).

Bij de vakken Papiaments (havo en vwo) en Nederlands (havo), wordt het examen voorgelezen door een docent. De samenvattingen bij de vakken Nederlands en Papiaments kunnen op een computer worden gemaakt. Leerlingen die gebruik willen maken van audio en of computer dienen dit van te voren schriftelijk aan de zorgcoördinator door te geven.

- Leerlingen met dyscalculie

Tijdverlenging bij de vakken waar rekenen een rol speelt: wiskunde, economie, m&o, natuurkunde en scheikunde.

- Leerlingen met medische problemen, visuele en auditieve problemen

Verder komen ook leerlingen met medische, visuele en auditieve problemen in aanmerking voor bijzondere voorzieningen, afhankelijk van hun probleem. Deze leerlingen dienen in het bezit te zijn van een medische verklaring. De verklaringen worden aan de inspectie van onderwijs overhandigd ter verkrijging van toestemming voor bijzondere voorzieningen.

- Leerlingen met andere problemen, dan bovengenoemd

De leerlingen met autisme, adhd, add, faalangst en concentratieproblemen komen niet in aanmerking voor bovengenoemde faciliteiten.

DEEL IV

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING

HAVO – 5

2017 – 2018

Kolegio Alejandro Paula

sinds 1941

Voorheen Peter Stuyvesant College

Openbare School voor Havo en VWO, Schottegatweg Nrd. 105
Tel. 7374650/7374651/7369152 fax 7374589,
Email: directiekap@yahoo.com Website: www.kap-psc.com